

Република България
Администрация на Президента

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Вж. № 68 К 1 13 / 17г.
Дата 19.02.18г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ АДМИНИСТРАЦИЯ НА ПРЕЗИДЕНТА
Вж. № 10-00-1(А) 15.02.2018г. СОФИЯ

ДО

Г-Н БОРИС ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Определение от 16.01.2018 г. Президентът на Републиката е конституиран като заинтересувана институция по конституционно дело № 13 от 2017 г., образувано по искането на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо от Конституцията на Република България.

Приложено Ви изпращам Становището на Президента на Републиката в определения срок.

С уважение,

Димитър Стоянов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Република България
Президент

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от Румен Радев
Президент на Република България

по конституционно дело № 13 от 2017 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид конституирането ми като заинтересувана институция по конституционно дело № 13 от 2017 г., образувано по искането на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо от Конституцията на Република България, изразявам следното становище:

Безспорно е, че ефективността на административното правосъдие е обективен белег на демократичната държава. Чрез него се осъществява защитата на правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица при взаимоотношенията им с държавата. Административното правосъдие е призвано да защитава и основния интерес на правовата държава - законността, особено когато тя е нарушена от държавен орган. Ето защо общата клауза за обжалваемост на актовете и действията на административните органи (чл. 120) и създаването на Върховен административен съд (чл. 119, ал. 1 и чл. 125) несъмнено са сред достиженията на Конституцията от 1991 година.

Съгласно чл. 125, ал. 2 предложение първо от Конституцията Върховният административен съд (ВАС) се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите. По отношение на административното правосъдие както в правната доктрина, така и в съдебната практика, няма съмнение, че спорът за законността на издадения административен акт е предмет на разглеждане от първата съдебна инстанция. В касационното производство пред втората инстанция спорът е за законността на постановеното първоинстанционно съдебно решение. Поради различния характер на актовете, които са предмет на разглеждане в двете инстанции, основанията за оспорване са различни, както са различни и действията, предприемани от съда за изясняването и решаването на съответния спор. В този смисъл считам, че няма основания в употребения в чл. 125, ал. 2 израз „се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите“ да бъде вложено друго съдържание, освен че в тези случаи ВАС действа като първа инстанция. С посочения израз Конституцията, като очертава предмета на спора, недвусмислено указва като каква инстанция трябва да действа ВАС по отношение на споровете за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите.

Конституцията не степенува правомощията на ВАС на основни и допълнителни. Идентичните разпоредби на чл. 124 и на чл. 125, ал. 1 действително посочват функцията по осъществяване на върховен съдебен надзор като специфична за върховните съдилища. С това обаче не се изчерпват функциите на тези съдилища. След като с изрична конституционна разпоредба е вменена компетентност на ВАС да се произнася по законността на определени от Конституцията или от законодателя актове, това също е част от функциите на този съд, която не бива да бъде подценявана по значимост, защото е израз на възпирането на изпълнителната власт от страна на независимата съдебна власт („власт възпира власт“).

При изясняване на точния смисъл на чл. 125, ал. 2, предложение първо КРБ следва да се отчита спецификата на административното правосъдие. В материалното правоотношение, по повод на което възниква спорът за законността на издадения административен акт, страните не са равнопоставени. Едната – административният орган, винаги упражнява властнически правомощия. Оттук произтича и необходимостта от засилени гаранции за правата на засегнатите от административния акт лица. Точният смисъл на чл. 125, ал. 2, предложение първо следва да бъде разглеждан като израз на гаранциите, които Конституцията дава допълнително в отношенията държава – граждани, с оглед правото на защита, прогласено в чл. 56.

Конкретните измерения на тази засилена грижа намират отражение в няколко аспекта. На първо място, в правилото на чл. 125, ал. 2, предложение първо несъмнено е отчетена значимостта на правата и законните интереси, които могат да бъдат засегнати от актовете на Министерския съвет и на министрите. На второ място, предвиждането, че актовете на Министерския съвет и на министрите се оспорват за

законосъобразност пред ВАС, е проекция на принципа за разделение на властите. Този принцип изисква йерархична симетричност между органите, издали актовете, и органите, които ще контролират тяхната законосъобразност. Нарушаването на йерархичната симетрия може да доведе до накърняване на принципа за разделение на властите, доколкото ефективността на съдебния контрол зависи и от мястото на компетентния съд в системата на съдилищата. Така чл. 125, ал. 2, предложение първо от Конституцията държи сметка не само за хоризонталните проявления на принципа за разделението на властите, но и за съразмерността, която е иманентно заложена в него. Разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо съдържа и още една допълнителна гаранция за ефективната защита на засегнатите лица. Предвиждането ВАС да се произнася по законността на актовете на Министерския съвет и на министрите е продиктувано и от по-високите професионални изисквания към магистратите в този съд, както и от обстоятелството, че съдебните състави на ВАС не заседават еднолично.

С оглед тези специфики предназначението на чл. 125, ал. 2, предложение първо е да гарантира на конституционно ниво, че родовата подсъдност при оспорване на законността на актове на Министерския съвет и на министрите няма да се променя. Тезата, че не винаги ВАС действа като първа инстанция за посочените актове, не намира опора в Основния закон. Ако това беше така, чл. 125 щеше да бъде идентичен с чл. 124. Освен това ал. 2 щеше да има друга редакция, предвиждаща, че ВАС ще се произнася по законността на административни актове само в предвидените от закон случаи. Предвид редакцията на чл. 125, ал. 2 в нейната цялост, е извън всякакви съмнение, че не е въпрос за законодателна преценка за законосъобразността на кои актове на Министерския съвет и на министрите ВАС е първа инстанция. Това е предмет на конституционна уредба, която има непосредствено действие, потвърдено от Конституционния съд в Решение № 4 от 1998 г. по к. д. № 16 от 1997 г. Непосредственото действие на чл. 125, ал. 2, предложение първо е гаранция за защитата на правата, засегнати с актовете на най-висшите органи на изпълнителната власт, която ВАС трябва да даде като първа инстанция. Именно поради прякото действие на предложение първо на чл. 125, ал. 2, логичният завършек на разпоредбата е предложение второ, което дава възможност на законодателя само да разширява конституционно определената родовая подсъдност на ВАС.

Връзката между разпоредбите на чл. 120, ал. 2 и чл. 125, ал. 2 от КРБ не е в състояние да промени горните изводи. Това е така, защото с чл. 120, ал. 2 на преценката на законодателя е оставено да изключи от съдебен контрол определени административни актове. Докато чл. 125, ал. 2 въвежда правилото кой съдебен орган да разглежда споровете за законността на актовете, подлежащи на съдебен контрол. Ако конституционният законодател искаше да изключи възможността за необжалваемост на актовете на Министерския съвет и на министрите, той щеше да го направи на съответното систематично място в Конституцията – в чл. 120.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По изложените съображения считам, че разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо от Конституцията на Република България предвижда задължително произнасяне на Върховния административен съд като първа инстанция по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите.

РУМЕН РАДЕВ**ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**